
Biografia naukowa prof. dr hab. Elżbiety Umińskiej-Tytoń

Prof. dr hab. Elżbieta Umińska-Tytoń całą działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną związała z Uniwersytetem Łódzkim. Pracę na Uczelni rozpoczęła w 1983 roku na stanowisku adiunkta w Katedrze Współczesnego Języka Polskiego, od 1991 roku kontynuowała zatrudnienie w Katedrze Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej (po zmianie nazwy w Katedrze Historii Języka Polskiego; obecna nazwa to Zakład Historii Języka Polskiego). W 1997 roku otrzymała awans na stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 2006 roku na stanowisko profesora zwyczajnego (według obowiązującej dziś nomenklatury — profesora).

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych prof. E. Umińska-Tytoń uzyskała w 1983 roku na podstawie rozprawy *Imiona łodzian*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Kamińskiej. W 1992 roku otrzymała stopień doktora habilitowanego na podstawie opublikowanej w Wydawnictwie Uniwersytetu Łódzkiego książki *Polszczyzna potoczna XVIII wieku* (Łódź 1992). W 2002 roku została profesorem tytularnym, przedstawiając jako główne osiągnięcie naukowe rozprawę *Słownictwo potoczne drugiej połowy XIX wieku* (Łódź 2001).

Prof. E. Umińska-Tytoń jest historykiem języka o szerokich zainteresowaniach naukowych. Bogatym dorobkiem może poszczycić się zwłaszcza w takich obszarach badawczych, jak: onomastyka, a szczególnie antroponimia i urbanonimia, stylistyka i pragmatyka historyczna, polszczyzna miast i regionów. Uczona położyła znaczące zasługi dla rozwoju regionalistyki łódzkiej: jest m.in. współautorką (z Danutą Bieńkowską) książki *Nazewnictwo miejskie Łodzi* (Łódź 2012; wyd. 2, 2013) oraz *Słownik dwudziestowiecznej Łodzi. Konteksty historyczne, społeczne i kulturowe* (Łódź 2007). Zajmowała się również historią Działoszyzna widzianą z perspektywy antroponimii, czego efektem jest współautorska (z Teresą Szczerkowską) publikacja *Dawny*

Działoszyn. Mieszkańcy i ich nazwiska (Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2017). Umiejętność syntetyzowania wiedzy w Jej działalności naukowej owocowała publikacjami o charakterze słownikowym, które znalazły szerokie zastosowanie w dydaktyce uniwersyteckiej oraz służą popularyzacji wiedzy (poza opracowaniami wyżej wymienionymi również *Miasto w polskich badaniach lingwistycznych*, we współautorstwie z D. Bienkowską, Łódź 2019). W środowisku lingwistyki polonistycznej łódzka Uczona jest ponadto rozpoznawalna jako autorka klasycznych już dzisiaj pozycji poświęconych polszczyźnie potocznej dawnych wieków (była prekursorką badań na tym polu, publikując prace *Polszczyzna potoczna XVIII wieku* w 1992 roku oraz *Słownictwo polszczyzny potocznej XIX wieku* w 2001 roku), a także polszczyźnie wyższych sfer społecznych (*Polszczyzna dziewiętnastowiecznych salonów*, Łódź 2019).

W sumie prof. Umińska-Tytoń jest autorką 3, a współautorką 4 książek, a także ponad 100 artykułów naukowych, publikowanych w znaczących czasopismach językoznawczych oraz w wartościowych, funkcjonujących w obiegu naukowym monografiach wieloautorskich. Wszystkie jej publikacje są afiliowane w UŁ.

Osiągnięcia naukowe prof. E. Umińskiej-Tytoń zostały docenione na szczeblu ogólnopolskim, co zaowocowało powołaniami na członka dwóch ważnych w środowisku językoznawczym gremiów: Komisji (a następnie po zmianie nazwy Zespołu) Języka Religijnego działającego w ramach Rady Języka Polskiego (łódzka uczona jest uczestnikiem prac Zespołu od początku jego powołania, a więc od 1999 roku) oraz Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN (od 2004 roku). Prof. Umińska-Tytoń wspiera również swoją aktywnością działalność łódzkich organizacji naukowych: jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, a w latach 2011–2014 była członkiem Komisji Językoznawczej PAN Oddział w Łodzi.

Prof. dr hab. E. Umińska-Tytoń ma również znaczące osiągnięcia w kształceniu kadry naukowej: wypromowała 5 doktorów. Jest uznaną na szczeblu ogólnopolskim recenzentką,

o czym świadczy udział w tej roli w 4 postępowaniach profesorskich, w 8 doktorskich oraz w 2 procedurach awansowych. Była również recenzentką wydawniczą 4 rozpraw habilitacyjnych oraz 14 monografii wieloautorskich.

Ważnym aspektem działalności prof. E. Umińskiej-Tytoń jest współpraca z otoczeniem społecznym oraz popularyzacja wiedzy. Jako znawczyni łódzkiej urbanonimii uczestniczyła w pracach komisji ds. nazewnictwa w Radzie Miasta, opiniowała zmiany nazw ulic Łodzi dla Łódzkiego Ośrodka Geodezji i Kartografii oraz przygotowała materiał na stronę www.mapa.lodz.pl. Z kolei jako ekspertka w dziedzinie języka Łodzi i regionalizmów łódzkich współpracowała z Muzeum Miasta Łodzi w projekcie *Łódzki język ludzki* (2013) oraz wystąpiła podczas V Salonu Ciekawej Książki z wykładem *Polszczyzna łódzian na początku XX wieku* (2015). W 2019 roku uczestniczyła w nagraniu audycji o nadawaniu imion w Radiu Łódź. Ponadto trzykrotnie brała udział w Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi, prowadziła wykłady na temat *Zwyczaje językowe w XVI-wiecznej Polsce* w ramach projektu *Frycówka* realizowanego przez Centrum Promocji i Kultury w Brzezinach (2014). Wielokrotnie była wykładowczynią w Uniwersytecie Trzeciego Wieku oraz w liceach na terenie Łodzi i województwa łódzkiego (Pabianice, Sieradz).

Od początku zatrudnienia w Uniwersytecie Łódzkim prof. E. Umińska-Tytoń angażowała się w prace organizacyjne: w latach 1983–1987 była protokolantką Rady Wydziału. Od 1 października 1993 roku przez dwie kadencje pełniła funkcję prodziekana Wydziału Filologicznego UŁ. W tym okresie była również członkiem Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, a w latach 1996–1999 członkiem Uczelnianej Komisji ds. Nauczania i Spraw Studenckich. Przez wiele kadencji była wiceprzewodniczącą, a następnie przewodniczącą Wydziałowej Komisji Językoznawczej ds. doktoratów. Zasiadała w różnych organach uczelni na szczeblu ogólnouniwersyteckim oraz wydziałowym, m.in. w latach 2012–2016 była członkiem Uczelnianej Komisji Oceniającej, od 1993 roku członkiem Wydziałowej Komisji ds. nagród.

W 2000 roku została pełnomocnikiem dziekana Wydziału Filologicznego ds. dydaktyki polonistycznej. Tę funkcję, równoważną stanowisku dyrektora, pełniła do 2008 roku. W latach 2013–2020 kierowała Katedrą (a następnie Zakładem) Historii Języka Polskiego.

Prof. E. Umińska-Tytoń była również zaangażowanym dydaktykiem. Podczas pracy w UŁ wypromowała 63 magistrów. Prowadziła różnego typu zajęcia historycznojęzykowe z programu studiów polonistycznych, a szczególnie ceniona jest jako wykładowczyni proponująca interesujące i gromadzące rzesze słuchaczy fakultatywne wykłady z zakresu historii języka polskiego dla studentów polonistyki, innych kierunków Wydziału Filologicznego (tzw. wykłady ogólnowydziałowe) oraz innych wydziałów UŁ (tzw. wykłady ogólnouczeniiane).

Opracowała Ewa Woźniak